

[Αρχική Σελίδα](#) > ... > [Προσφυγή Στη Δικαιοσύνη](#) > [Πού Και Πώς](#) > [Ποιας Χώρας Η Νομοθεσία Ισχύει](#); > [Italy](#)

Ποιας χώρας η νομοθεσία ισχύει;

Περιεχόμενο που παρέχεται από

European Judicial Network
(in civil and commercial matters)

1 Πηγές δικαίου

Πηγές του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου στην Ιταλία είναι το εθνικό δίκαιο, οι κανονισμοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι διεθνείς συμβάσεις στις οποίες έχει προσχωρήσει η Ιταλία.

1.1 Εθνικοί κανόνες

Στην Ιταλία, τα ζητήματα του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου διέπονται από τον νόμο αριθ. 218 της 31ης Μαΐου 1995, που αντικατέστησε τα άρθρα 16 ως 31 των εισαγωγικών γενικών διατάξεων του αστικού κώδικα (Codice Civile).

1.2 Πολυμερείς διεθνείς συμβάσεις

Πλήρης κατάλογος πολυμερών συμβάσεων που βρίσκονται σε ισχύ

Για τις ισχύουσες πολυμερείς συμβάσεις στην Ιταλία δείτε τον [συνημμένο κατάλογο\(13 Kb\)](#) (13 Kb) .

1.3 Κύριες διμερείς συμβάσεις

Ενδεικτικός κατάλογος των διμερών συμβάσεων που εφαρμόζουν συχνότερα τα δικαστήρια

Οι διμερείς συμβάσεις που ρύθμιζαν στο παρελθόν ζητήματα του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου μεταξύ της Ιταλίας και των επιμέρους κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν αντικατασταθεί από την κοινοτική νομοθεσία που ψηφίστηκε στον εν λόγω τομέα. Οι κανονισμοί που εφαρμόζονται συχνότερα είναι ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1393/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Νοεμβρίου 2007, περί επίδοσης και κοινοποίησης στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις (επίδοση ή κοινοποίηση πράξεων) ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1206/2001 του Συμβουλίου της 28ης Μαΐου 2001 για τη συνεργασία μεταξύ των δικαστηρίων των κρατών μελών κατά τη διεξαγωγή αποδείξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2003, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας και ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1215/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις.

Σε ζητήματα μεταξύ της Ιταλίας και των χωρών που δεν είναι κράτη μέλη, οι συχνότερα εφαρμοζόμενες διμερείς συμβάσεις είναι οι ισχύουσες συμβάσεις για τη νομική συνδρομή και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων οι οποίες έχουν υπογραφεί με την Αργεντινή (Ρώμη, 9 Δεκεμβρίου 1987), τη Βραζιλία (Ρώμη, 17 Οκτωβρίου 1989), τη Ρωσική Ομοσπονδία και άλλα κράτη της πρώην ΕΣΣΔ (Ρώμη, 25 Ιανουαρίου 1979), τις δημοκρατίες της πρώην Γιουγκοσλαβίας (Βελιγράδι, 7 Μαΐου 1962), με ορισμένες από τις πρώην κτήσεις του Ηνωμένου Βασιλείου, μεταξύ άλλων της Αυστραλίας και του Καναδά (Λονδίνο, 17 Δεκεμβρίου 1930), την Ελβετία (αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, Ρώμη 3 Ιανουαρίου 1933, και αποζημιώσεις για τροχαία ατυχήματα, Ρώμη 16 Αυγούστου 1978), τη Βουλγαρία (Ρώμη, 18 Μαΐου 1990), τη

Ρουμανία (Βουκουρέστι, 11 Νοεμβρίου 1972) και την Τουρκία (Ρώμη, 10 Αυγούστου 1926).

2 Εφαρμογή των κανονων που διεπουν τη συγκρουση των νομων

2.1 Υποχρέωση του δικαστή να εφαρμόζει τους κανόνες σχετικά με τη σύγκρουση νόμων αυτεπαγγέλτως

Σε ποιο βαθμό και σε ποιες περιστάσεις;

Σύμφωνα με το ιταλικό δίκαιο, το δικαστήριο οφείλει να εφαρμόζει αυτεπαγγέλτως τους κανόνες σύγκρουσης νόμων στην υπόθεση που εισάγεται ενώπιόν του: πρέπει να προσδιορίζει το εφαρμοστέο δίκαιο χωρίς να περιορίζεται από τους ισχυρισμούς των διαδίκων επί του ζητήματος (*iura novit curia*). Για την έρευνα του αλλοδαπού δικαίου, ο δικαστής μπορεί να λάβει συνδρομή από το Υπουργείο Δικαιοσύνης και μέσω της εφαρμογής της Ευρωπαϊκής Σύμβασης «περί πληροφόρησης επί του αλλοδαπού δικαίου» του 1968.

2.2 Παραπομπή

Όταν οι κανόνες σύγκρουσης νόμων του δικαστηρίου που εκδικάζει την υπόθεση καλούν ως εφαρμοστέο ένα αλλοδαπό δίκαιο, ενδέχεται οι εν λόγω οι κανόνες σύγκρουσης νόμων του αλλοδαπού δικαίου να καλούν με τη σειρά τους ως εφαρμοστέο άλλο δίκαιο («περαιτέρω παραπομπή»).

Για παράδειγμα, ο γαλλικός κανόνας σύγκρουσης νόμων ορίζει ότι η ικανότητα ενός Άγγλου υπηκόου που κατοικεί στη Γαλλία διέπεται από το αγγλικό δίκαιο. Ο αγγλικός κανόνας σύγκρουσης νόμων παραπέμπει στο δίκαιο της χώρας κατοικίας, δηλαδή στο γαλλικό δίκαιο.

Τι ισχύει στην Ιταλία σ' αυτή την περίπτωση; Τι ισχύει όταν το ιταλικό δίκαιο καλεί ως εφαρμοστέο το δίκαιο άλλου κράτους, το οποίο με τη σειρά του αναπαράμπει στο ιταλικό δίκαιο ή παραπέμπει περαιτέρω στο δίκαιο τρίτης χώρας;

Κάθε φορά που το ιταλικό δίκαιο καλεί ως εφαρμοστέο το δίκαιο άλλου κράτους, το οποίο με τη σειρά του παραπέμπει περαιτέρω στο δίκαιο άλλου κράτους, η περαιτέρω παραπομπή γίνεται δεκτή και το δίκαιο του τρίτου κράτους εφαρμόζεται μόνον στις παρακάτω περιπτώσεις:

- 1) εάν το δίκαιο του άλλου κράτους κάνει δεκτή την περαιτέρω παραπομπή
- 2) εάν γίνεται αναπαραπομπή προς το ιταλικό δίκαιο.

Δεν επιτρέπεται παραπομπή όταν το εφαρμοστέο αλλοδαπό δίκαιο επιλέχθηκε από τους διαδίκους ή συναρτάται με τον τύπο των πράξεων ή σε περίπτωση εξωσυμβατικών ενοχών.

2.3 Μεταβολή του συνδετικού στοιχείου

Τι συμβαίνει αν μεταβληθεί το συνδετικό στοιχείο, λ.χ. στην περίπτωση μεταβίβασης κινητών;

Εφαρμόζονται οι παραπάνω κανόνες.

2.4 Εξαιρέσεις από την κανονική εφαρμογή των κανόνων σχετικά με τη σύγκρουση νόμων

Μπορούν τα δικαστήρια να αρνηθούν να εφαρμόσουν το εφαρμοστέο αλλοδαπό δίκαιο στο οποίο γίνεται η παραπομπή όταν αυτό δεν συνάδει με τη διεθνή δημόσια τάξη; Επίσης, υπάρχουν νόμοι ή άλλοι εθνικοί κανόνες που υπερισχύουν των κανόνων σύγκρουσης νόμων (διατάξεις αναγκαστικού δικαίου με την έννοια των «*lois de police*»);

Σύμφωνα με το ιταλικό δίκαιο (άρθρο 16 του νόμου αριθ. 218/1995) το δικαστήριο δεν μπορεί να εφαρμόσει το αλλοδαπό δίκαιο στο οποίο γίνεται παραπομπή εάν τα αποτελέσματά του «αντίκεινται στη δημόσια τάξη» (*contrari all'ordine pubblico*). Η τελευταία συνήθως γίνεται αντιληπτή ως «διεθνής δημόσια τάξη». Η ικανότητα και οι άλλες προϋποθέσεις σύναψης ενός συμφώνου συμβίωσης διέπονται από το εθνικό δίκαιο καθενός εκ των συντρόφων κατά τον χρόνο σύναψης του συμφώνου. Ωστόσο, εάν το εφαρμοστέο δίκαιο δεν επιτρέπει τη σύναψη συμφώνου συμβίωσης μεταξύ ομόφυλων ενηλίκων, εφαρμόζεται το ιταλικό δίκαιο (άρθρο 32-ter του νόμου

αριθ. 218 του 1995).

Σε περιπτώσεις σύγκρουσης νόμων (άρθρο 17 του ως άνω νόμου), το ιταλικό δίκαιο υπερισχύει και δεν επιτρέπεται παρέκκλιση από αυτό, παρά την παραπομπή σε αλλοδαπό δίκαιο, εφόσον το επιτάσσει ο σκοπός και το πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του ιταλικού δικαίου (πρόκειται για τις «υπερισχύουσες διατάξεις αναγκαστικού δικαίου», στην ιταλική γλώσσα *norme di applicazione necessaria*).

2.5 Απόδειξη αλλοδαπού δικαίου

- Ρόλοι του δικαστή και των διαδίκων

Ο δικαστής ευθύνεται για την απόδειξη του αλλοδαπού δικαίου μπορεί να συνεπικουρηθεί από τους διαδίκους, από πανεπιστημιακά ιδρύματα ή από το Υπουργείο Δικαιοσύνης.

- Ποια αποδεικτικά μέσα γίνονται δεκτά;

Για την απόδειξη του αλλοδαπού δικαίου μπορούν να χρησιμοποιούνται τα μέσα που μνημονεύονται στις διεθνείς συμβάσεις, οι πληροφορίες που παρέχουν οι αλλοδαπές αρχές μέσω του Υπουργείου Δικαιοσύνης και οι εκθέσεις πραγματογνωμόνων ή ειδικών φορέων.

- Τι ισχύει εάν δεν είναι δυνατή η απόδειξη του αλλοδαπού δικαίου;

Εάν είναι εφικτό, το δικαστήριο εφαρμόζει το δίκαιο που αποδεικνύεται με βάση άλλα συνδεδεμένα στοιχεία τα οποία προβλέπονται σε υποθέσεις του συγκεκριμένου είδους. Άλλως, εφαρμόζεται το ιταλικό δίκαιο.

3 Κανόνες σύγκρουσης νομων

3.1 Συμβατικές ενοχές και δικαιοπραξίες

Το άρθρο 57 του νόμου αριθ. 218/1995 ορίζει ότι το εφαρμοστέο δίκαιο για τις συμβατικές ενοχές είναι το δίκαιο που ορίζεται στη Σύμβαση της Ρώμης της 19ης Ιουνίου 1980.

Γενικά, η σύμβαση ορίζει ότι εφαρμοστέο δίκαιο μιας σύμβασης είναι το δίκαιο που επιλέγουν τα συμβαλλόμενα μέρη.

Εάν δεν έχει γίνει επιλογή, εφαρμοστέο είναι το δίκαιο του κράτους με το οποίο συνδέεται στενότερα η σύμβαση, με την επιφύλαξη, ωστόσο, της εφαρμογής τυχόν άλλων διεθνών συμβάσεων που μπορεί να σχετίζονται με τη συγκεκριμένη ενοχή (λ.χ. η Σύμβαση της Χάγης του 1955 για την πώληση κινητών πραγμάτων εφαρμόζεται κατά προτεραιότητα σε σχέση με τη Σύμβαση της Ρώμης του 1980).

Η εφαρμογή του δικαίου που ορίζεται από διεθνή σύμβαση ή προκύπτει από τη βούληση των μερών μπορεί, ωστόσο, να μην επιτραπεί εάν το εν λόγω δίκαιο δεν είναι συμβατό με τη δημόσια τάξη (για παράδειγμα, εάν δεν είναι συμβατό με διατάξεις αναγκαστικού δικαίου ή διατάξεις ασφαλείας).

Έπειτα από την θέσπιση του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 593/2008 (ο «κανονισμός Ρώμη Ι»), οι διασυνοριακές υποθέσεις που αφορούν συμβάσεις στις οποίες μετέχουν κράτη μέλη της ΕΕ δεν υπόκεινται πλέον στους κανόνες που ορίζουν οι διεθνείς συμβάσεις, αλλά διέπονται από τον εν λόγω κανονισμό.

Ο κανονισμός ορίζει ότι το κύριο κριτήριο για τον καθορισμό του εφαρμοστέου δικαίου σε μια συμβατική σχέση είναι η επιλογή των μερών. Ωστόσο, ο νόμος που επιλέγουν τα συμβαλλόμενα μέρη δεν μπορεί να περιορίσει την εφαρμογή υπερισχυουσών διατάξεων αναγκαστικού δικαίου στο νομικό σύστημα με το οποίο συνδέεται στενότερα η σύμβαση.

Για την περίπτωση που δεν έχει γίνει επιλογή δικαίου, ο κανονισμός ορίζει μια σειρά συγκεκριμένων συνδεδεμένων κριτηρίων για επιμέρους είδη συμβάσεων. Για παράδειγμα:

- η σύμβαση πώλησης αγαθών διέπεται από το δίκαιο της χώρας στην οποία ο πωλητής έχει τη συνήθη διαμονή του
- η σύμβαση μίσθωσης διέπεται από το δίκαιο της χώρας στην οποία βρίσκεται η ακίνητη περιουσία
- η σύμβαση παροχής υπηρεσιών διέπεται από το δίκαιο της χώρας στην οποία ο πάροχος υπηρεσίας έχει

τη συνήθη διαμονή του.

Η δικαιοδοσία και η αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων στις εν λόγω υποθέσεις διέπονται από τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1215/2012 («κανονισμός Βρυξέλλες Ια»).

3.2 Εξωσυμβατικές ενοχές

Ο νόμος αριθ. 218/1995, που παρατέθηκε παραπάνω, ορίζει τους κανόνες που εφαρμόζονται στις παρακάτω περιπτώσεις εξωσυμβατικών ενοχών:

- μονομερής υπόσχεση (το δίκαιο του κράτους στο οποίο έγινε η υπόσχεση)
- πιστωτικά μέσα (η Σύμβαση της Γενεύης του 1930 σχετικά με το ενιαίο δίκαιο που ισχύει για τις συναλλαγματικές και τα γραμμάτια, η Σύμβαση της Γενεύης του 1931 σχετικά με το ενιαίο δίκαιο που ισχύει για τις επιταγές ενώ για άλλα πιστωτικά μέσα, οι κύριες ενοχές διέπονται από το δίκαιο του κράτους στο οποίο εκδίδεται ο πιστωτικός τίτλος)
- αντιπροσωπεία (το δίκαιο του κράτους στο οποίο ο αντιπρόσωπος έχει την επαγγελματική του έδρα ή στο οποίο ασκεί κυρίως τις άλλες εξουσίες του)
- ενοχές εκ του νόμου (το δίκαιο του τόπου όπου επήλθε το γεγονός που αποτέλεσε τη γενεσιουργό αιτία της ενοχής)
- ευθύνη από αδικοπραξία (το δίκαιο του κράτους στο οποίο επήλθε το γεγονός, αλλά όταν το ζητήσει το θύμα, το δίκαιο της χώρας όπου επήλθε το ζημιογόνο γεγονός εάν εμπλέκονται οι πολίτες μόνον ενός κράτους, εφαρμόζεται το δίκαιο του εν λόγω κράτους).

Έπειτα από την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 864/2007 (ο «κανονισμός Ρώμη ΙΙ»), οι διασυνοριακές υποθέσεις στις οποίες μετέχει ένα κράτος μέλος της ΕΕ υπόκεινται στον εν λόγω κανονισμό. Ο κανονισμός ορίζει ότι οι ενοχές που απορρέουν από αδικοπραξία, από ευθύνη από συζητήσεις πριν από τη σύναψη σύμβασης, από ευθύνη από τη διοίκηση αλλοτρίων και αδικαιολόγητο πλουτισμό διέπονται από το δίκαιο της χώρας όπου επήλθε η ζημία, ανεξάρτητα από τη χώρα στην οποία επήλθε το ζημιογόνο γεγονός. Τα μέρη μπορεί να επιλέξουν το εφαρμοστέο δίκαιο με μια συμφωνία που καταρτίζεται μετά την επέλευση του ζημιογόνου γεγονότος.

Η δικαιοδοσία και η αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων στις εν λόγω υποθέσεις διέπονται από τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1215/2012 («κανονισμός Βρυξέλλες Ια»).

3.3 Προσωπική κατάσταση, ζητήματα που συνδέονται με την οικογενειακή κατάσταση (επώνυμο, κατοικία, ικανότητα)

Η προσωπική κατάσταση και η ικανότητα καθώς και η ύπαρξη και το περιεχόμενο των προσωπικών δικαιωμάτων, περιλαμβανομένου του δικαιώματος στο όνομα, διέπονται από το εθνικό δίκαιο του ενδιαφερόμενου μέρους, με εξαίρεση τα δικαιώματα που απορρέουν από οικογενειακές σχέσεις, στις οποίες εφαρμόζονται οι παραπεμπτικοί κανόνες που ορίζονται στον νόμο αριθ. 218/1995, ανά περίπτωση.

3.4 Θεμελίωση νομικής σχέσης μεταξύ γονέα και τέκνου, συμπεριλαμβανομένης της υιοθεσίας

Η γονική σχέση και η ιθαγένεια αποκτώνται σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο των γονέων ή του ενός γονέα κατά τη γέννηση. Η σχέση μεταξύ γονέων και τέκνων και οι προσωπικές και οικονομικές σχέσεις μεταξύ των γονέων και τέκνων, περιλαμβανομένης της γονικής μέριμνας, διέπονται από το εθνικό δίκαιο που εφαρμόζεται για το τέκνο κατά τον χρόνο της γέννησης.

Ωστόσο, παρά τις εν λόγω παραπομπές σε άλλα δίκαια, υπερισχύει του αλλοδαπού δικαίου η ιταλική νομοθεσία, η οποία κατοχυρώνει την αρχή ότι υπάρχει μόνον ένα καθεστώς «τέκνου» (και επομένως τα τέκνα που γεννιούνται εντός και εκτός γάμου δέχονται ίση μεταχείριση), απονέμει τη γονική μέριμνα και στους δύο γονείς, επιβάλλει και στους δύο γονείς την υποχρέωση διατροφής του τέκνου και εξουσιοδοτεί τα δικαστήρια να θεσπίζουν μέτρα που περιορίζουν ή αφαιρούν τη γονική μέριμνα σε περιπτώσεις συμπεριφοράς που είναι επιζήμια για το τέκνο.

Όταν κατατίθεται αίτηση σε ιταλικό δικαστήριο για την υιοθεσία τέκνου, με την οποία απονέμεται στο τέκνο το καθεστώς τέκνου γεννημένου σε γάμου, εφαρμόζεται το ιταλικό δίκαιο (νόμος αριθ. 184/1983). Τα άρθρα 29 επ. του νόμου αριθ. 184/1983 περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, έναν ειδικό κανόνα για τις περιπτώσεις κατά τις οποίες ζητείται η υιοθεσία αλλοδαπού τέκνου από πρόσωπα που διαμένουν στην Ιταλία, ο οποίος θέτει σε

εφαρμογή τις απαιτήσεις της Σύμβασης της Χάγης, της 29ης Μαΐου 1993, σχετικά με τη διακρατική υιοθεσία.

Για άλλους κανόνες σύγκρουσης νόμων, το άρθρο 38 του νόμου αριθ. 218/1995 περιέχει αναλυτικές διατάξεις για διαφορετικές υποθετικές περιπτώσεις.

Η διεθνής δικαιοδοσία και η αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε διαφορές γονικής μέριμνας διέπονται από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2201/2003.

3.5 Γάμος, ελεύθερη συμβίωση, συγκατοίκηση, άλλες σχέσεις συμβίωσης, διαζύγιο, δικαστικός χωρισμός, υποχρεώσεις διατροφής

Σε γαμικές διαφορές οι προσωπικές σχέσεις μεταξύ των συζύγων ρυθμίζονται από το δίκαιο της ιθαγένειας των συζύγων, εφόσον έχουν την ίδια ιθαγένεια, άλλως από το δίκαιο του κράτους στο οποίο περνούν το μεγαλύτερο μέρος του έγγαμου βίου τους.

Το δίκαιο που εφαρμόζεται στις προσωπικές σχέσεις εκτείνεται κατά κανόνα στο σύστημα ρύθμισης των περιουσιακών σχέσεων των συζύγων, το οποίο διέπει την κοινή ή χωριστή κυριότητα των περιουσιακών στοιχείων, ωστόσο εν προκειμένω μπορούν να υπάρξουν εξαιρέσεις όποτε το συμφωνούν οι σύζυγοι ή σε άλλες περιπτώσεις που ορίζει ειδικά ο νόμος.

Επίσης, το ιταλικό δίκαιο αναγνωρίζει τα σύμφωνα συμβίωσης μεταξύ προσώπων του ίδιου φύλου (*unioni civili*, «σύμφωνα συμβίωσης»), τα οποία υπόκεινται στους ίδιους σχεδόν νομικούς κανόνες με τον γάμο, με εξαίρεση το δικαίωμα υιοθεσίας. Τα σύμφωνα συμβίωσης ρυθμίζονται από το δίκαιο του κράτους στο οποίο συνήφθη το σύμφωνο, εκτός αν ένας από τους διαδίκους ζητήσει από το δικαστήριο να εφαρμόσει το δίκαιο του κράτους στο οποίο οι σύντροφοι έχουν περάσει το μεγαλύτερο διάστημα της κοινής τους ζωής. Εφαρμοστέο δίκαιο στις περιουσιακές σχέσεις είναι επίσης αυτό του κράτους στο οποίο συνήφθη το σύμφωνο συμβίωσης, ωστόσο τα μέρη μπορεί να καταρτίσουν συμφωνία με την οποία εφαρμοστέο θα είναι το δίκαιο του κράτους της κατοικίας ή της ιθαγένειας τουλάχιστον ενός από τους δύο.

Ο γάμος που συνάπτει Ιταλός/-ίδα πολίτης στην αλλοδαπή με πρόσωπο του ίδιου φύλου έχει την ισχύ συμφώνου συμβίωσης που διέπεται από το ιταλικό δίκαιο.

Ο δικαστικός χωρισμός και το διαζύγιο, καθώς και η λύση ενός συμφώνου συμβίωσης, διέπονται από τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1259/2010, που υπερισχύει του νόμου αριθ. 218/1995. Ο κανονισμός επιτρέπει στους συζύγους (ή τους καταχωρισμένους συντρόφους) να ορίσουν το εφαρμοστέο δίκαιο, με τον όρο ότι πρόκειται για ένα από τα εξής: το δίκαιο του κράτους στο οποίο κατοικούν και οι δύο το δίκαιο του κράτους της τελευταίας κοινής κατοικίας τους, εάν ένας από αυτούς κατοικεί εκεί κατά τον χρόνο της συμφωνίας το δίκαιο του κράτους της ιθαγένειας οποιουδήποτε από τους δύο ή το δίκαιο του κράτους στο οποίο βρίσκεται το δικαστήριο που εκδικάζει την υπόθεση. Εάν οι διάδικοι δεν έχουν καταρτίσει συμφωνία, ισχύουν τα ίδια συνδυαστικά στοιχεία με σειρά προτεραιότητας (το πρώτο υπερισχύει του δεύτερου και ούτω καθεξής).

Τέλος, τα πρόσωπα που δεν έχουν συνάψει γάμο ή σύμφωνο συμβίωσης επιτρέπεται να συνάπτουν συμφωνίες ελεύθερης συμβίωσης. Αυτές διέπονται από το δίκαιο της ιθαγένειας του ζεύγους, εάν και οι δύο σύντροφοι έχουν την ίδια ιθαγένεια και εάν όχι, από το δίκαιο του κράτους στο οποίο έχουν περάσει το μεγαλύτερο μέρος της κοινής τους ζωής.

Οι υποχρεώσεις οικογενειακής διατροφής ρυθμίζονται σύμφωνα με τη Σύμβαση της Χάγης της 2ας Οκτωβρίου 1973.

Η διεθνής δικαιοδοσία και η αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές διέπονται από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2201/2003.

3.6 Περιουσιακές σχέσεις των συζύγων

Γενική αρχή στην Ιταλία είναι ότι τα περιουσιακά στοιχεία των συζύγων ανήκουν και στους δύο (κοινοκτημοσύνη - *comunione dei beni*).

Ωστόσο, οι σύζυγοι μπορεί να επιλέξουν ένα εναλλακτικό σύστημα, όπως αυτό της περιουσιακής αυτοτέλειας (*separazione dei beni*), ή άλλη ρύθμιση με μεταξύ τους συμφωνία.

3.7 Διαθήκες και κληρονομική διαδοχή

Είναι απαραίτητο να γίνει διάκριση δύο χρονικών διαστημάτων.

1. Όταν η επαγωγή της κληρονομιάς (apertura della successione) πραγματοποιείται πριν από την 17η Αυγούστου 2015, η κληρονομική διαδοχή διέπεται από το εθνικό δίκαιο του θανόντος κατά τον χρόνο θανάτου. Όσο είναι εν ζωή ο διαθέτης μπορεί, με δήλωσή του στη διαθήκη, να υπάγει την κληρονομική διαδοχή στο δίκαιο της χώρας στην οποία κατοικεί εάν είναι Ιταλός υπήκοος, η εν λόγω επιλογή δεν θίγει τα δικαιώματα των κληρονόμων που διαμένουν στην Ιταλία και είναι νόμιμοι μεριδούχοι (legittimari, άρθρο 46 του νόμου αριθ. 218/1995).
2. Όταν η επαγωγή της κληρονομιάς πραγματοποιείται από τις 17 Αυγούστου 2015 και έπειτα, εφαρμόζεται ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 650/2012, που αντικαθιστά τη ρύθμιση που περιγράφηκε παραπάνω. Οι εν λόγω κληρονομικές διαδοχές διέπονται από το δίκαιο του τόπου της συνήθους κατοικίας του θανόντος κατά τον χρόνο θανάτου. Ο διαθέτης μπορεί να ορίσει ότι το δίκαιο που θα διέπει την κληρονομική διαδοχή του θα είναι το δίκαιο του κράτους της ιθαγένειάς του κατά τον χρόνο της επιλογής ή κατά τον χρόνο θανάτου. Ο κανονισμός καθιέρωσε επίσης το ευρωπαϊκό κληρονομητήριο, το οποίο βεβαιώνει το καθεστώς του κατόχου του ως κληρονόμου, κληροδόχου ή εκτελεστή διαθήκης στα διάφορα κράτη μέλη.

3.8 Ακίνητη περιουσία

Ακίνητα και κινητά (στο παρόν πλαίσιο δεν κρίνεται χρήσιμο να δοθεί έμφαση στους διεξοδικούς κανόνες για τα άυλα περιουσιακά στοιχεία).

Η κυριότητα και τα υπόλοιπα εμπράγματα δικαιώματα διέπονται από το δίκαιο του κράτους στο οποίο βρίσκεται το περιουσιακό στοιχείο.

Σε περίπτωση ακίνητης περιουσίας που βρίσκεται σε ένα κράτος μέλος της ΕΕ, εφαρμόζεται ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1215/2012 («κανονισμός Βρυξέλλες Ια»), ο οποίος ορίζει ότι για τα εμπράγματα δικαιώματα σε ακίνητα, αρμόδια είναι τα δικαστήρια του κράτους μέλους στο οποίο βρίσκεται το περιουσιακό στοιχείο.

3.9 Αφερεγγυότητα

Το ιταλικό δίκαιο δεν περιέχει ρητή διάταξη για το εφαρμοστέο δίκαιο σε περίπτωση σύγκρουσης νόμων για την αφερεγγυότητα.

Ενιαίοι κανόνες για τη σύγκρουση νόμων μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ θεσπίζονται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 848/2015. Ο εν λόγω Κανονισμός ορίζει ότι οι διαδικασίες αφερεγγυότητας κινούνται στο κράτος μέλος όπου βρίσκεται το κέντρο των κύριων συμφερόντων του οφειλέτη εφαρμοστέο δίκαιο στις διαδικασίες αφερεγγυότητας και στα αποτελέσματά τους είναι αυτό του κράτους μέλους στην επικράτεια του οποίου κινούνται οι εν λόγω διαδικασίες.

Κατάλογος των πολυμερών συμβάσεων στις οποίες έχει συμμετέχει η Ιταλία

1. ΓΑΜΟΣ, ΧΩΡΙΣΜΟΣ, ΔΙΑΖΥΓΙΟ

Σύμβαση της Χάγης, της 1ης Ιουνίου 1970, για την αναγνώριση αποφάσεων διαζυγίου και δικαστικού χωρισμού.

Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας, η οποία άνοιξε για υπογραφή στην Κωνσταντινούπολη, στις 11 Μαΐου 2011 (νόμος αριθ. 77 της 27ης Ιουνίου 2013).

2. ΠΑΤΡΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΥΙΟΘΕΣΙΑ

Σύμβαση Μονάχου, της 5ης Σεπτεμβρίου 1980, σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο σε θέματα επωνύμων και ονομάτων.

Σύμβαση της Χάγης, της 29ης Μαΐου 1993, για την προστασία των παιδιών και τη συνεργασία σχετικά με τη διακρατική υιοθεσία.

3. ΑΝΗΛΙΚΟΙ

Σύμβαση της Χάγης, της 5ης Οκτωβρίου 1961, για τη δικαιοδοσία των αρχών και το εφαρμοστέο δίκαιο σε θέματα προστασίας των ανηλίκων.

Σύμβαση της Χάγης, της 25ης Οκτωβρίου 1980, για τα αστικά θέματα της διεθνούς απαγωγής παιδιών.

Ευρωπαϊκή Σύμβαση του Λουξεμβούργου, της 20ης Μαΐου 1980, για την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε θέματα επιμέλειας τέκνων και για την αποκατάσταση της επιμέλειάς τους.

Σύμβαση της Χάγης, της 19ης Οκτωβρίου 1996, για τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση, την εκτέλεση και τη συνεργασία ως προς τη γονική ευθύνη και τα μέτρα προστασίας των παιδιών (νόμος αριθ. 101 της 18ης Ιουνίου 2015).

4. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΣΤΙΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Σύμβαση της Νέας Υόρκης της 20ης Ιουνίου 1956 για τη διεκδίκηση διατροφής στην αλλοδαπή

Σύμβαση της Χάγης, της 2ας Οκτωβρίου 1973, για την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σχετικών με υποχρεώσεις διατροφής.

Σύμβαση της Χάγης, της 2ας Οκτωβρίου 1973, για το εφαρμοστέο δίκαιο στις υποχρεώσεις διατροφής.

5. ΙΘΑΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΑΝΙΘΑΓΕΝΕΙΑ

Σύμβαση της Νέας Υόρκης, της 28ης Σεπτεμβρίου 1954, περί της νομικής καταστάσεως των ανιθαγενών.

Σύμβαση της Γενεύης, της 28ης Ιουλίου 1951, περί της νομικής καταστάσεως των προσφύγων και Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης της 31ης Ιανουαρίου 1967.

6. ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΔΟΧΗ

Σύμβαση της Ουάσιγκτον, της 26ης Οκτωβρίου 1973, για έναν ενιαίο νόμο σχετικά με την τύπο της διεθνούς διαθήκης.

Σύμβαση της Χάγης της 2ας Οκτωβρίου 1973 για τη διεθνή διαχείριση κληρονομικών διαδοχών.

7. ΣΥΜΒΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΧΕΣ

Σύμβαση της Ρώμης, της 19ης Ιουνίου 1980, σχετικά με το εφαρμοστέο δίκαιο στις συμβατικές ενοχές.

Σύμβαση του Λουγκάνο, της 16ης Σεπτεμβρίου 1988, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις.

8. ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΜΠΟΡΙΟ

Σύμβαση της Χάγης, της 15ης Ιουνίου 1955, για το εφαρμοστέο δίκαιο στις πωλήσεις διεθνούς χαρακτήρα.

Σύμβαση της Βιέννης (Ηνωμένα Έθνη), της 11ης Απριλίου 1980, για τις συμβάσεις διεθνούς πωλήσεως εμπορευμάτων.

Σύμβαση της Γενεύης, της 19ης Μαΐου 1956, περί του συμβολαίου δια την διεθνή οδική μεταφοράν εμπορευμάτων.

9. ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΜΕΣΑ

Σύμβαση της Γενεύης, της 7ης Ιουνίου 1930, σχετικά με το ενιαίο δίκαιο που ισχύει επί συναλλαγματικών και γραμματίων εις διαταγή και περί κανονισμού συγκρούσεων τινών νόμων επί των επιταγών.

Σύμβαση της Γενεύης, της 19ης Μαρτίου 1931, περί ενιαίου νόμου περί επιταγής και περί κανονισμού συγκρούσεων τινών νόμων επί των επιταγών.

10. ΕΞΩΣΥΜΒΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΧΕΣ

Σύμβαση των Παρισίων, της 29ης Ιουλίου 1960, περί της αστικής ευθύνης εις τον τομέα της πυρηνικής ενέργειας (και τα πρόσθετα πρωτόκολλα αυτής).

Σύμβαση των Βρυξελλών, της 29ης Νοεμβρίου 1969, περί αστικής ευθύνης συνεπεία ζημιών εκ ρυπάνσεως υπό πετρελαίου.

11. ΔΙΑΙΤΗΣΙΑ

Σύμβαση της Νέας Υόρκης, της 10ης Ιουνίου 1958, περί της αναγνώρισεως και εκτελέσεως των αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων.

Ευρωπαϊκή Σύμβαση της 21ης Απριλίου 1961 περί διεθνούς εμπορικής διαιτησίας.

12. ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Σύμβαση της Χάγης, της 1ης Μαρτίου 1954, περί πολιτικής δικονομίας.

Σύμβαση της Χάγης, της 15ης Νοεμβρίου 1965, σχετικά με την επίδοση και κοινοποίηση στο εξωτερικό δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις.

Σύμβαση της Χάγης, της 18ης Μαρτίου 1970, για τη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων στην αλλοδαπή σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις

Σύμβαση του Λουγκάνο, της 16ης Σεπτεμβρίου 1988, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις.

13. ΚΑΤΑΠΙΣΤΕΥΜΑΤΑ

Σύμβαση της Χάγης, της 1ης Ιουλίου 1985, για το εφαρμοστέο δίκαιο στα καταπιστεύματα και στην αναγνώρισή τους.

Ο συντονισμός των κανόνων των διεθνών συμβάσεων, ιδίως των ενιαίων κανόνων δικαίου, και των αντίστοιχων εθνικών κανόνων του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου, διασφαλίζεται από το άρθρο 2 του νόμου αριθ. 218/1995, σύμφωνα με το οποίο το γεγονός ότι μια κατάσταση ή σχέση εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του εθνικού δικαίου δεν αποκλείει την εφαρμογή στην ίδια υπόθεση των διεθνών συμβάσεων που δεσμεύουν την Ιταλία.

■ Τελευταία επικαιροποίηση: 22/12/2021

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα